

Plan för utfasning av båtbottnfärger

Göta Segelsällskap

Cajsa Bartusch, miljösamordnare

Bakgrund

Kemikalieinspektionen reglerar användningsvillkoren för båtbottnfärger. Insjöar och Bottniska viken betraktas som extra känsliga vatten och det finns därför inga godkända båtbottnfärger för båtar med huvudsaklig förtöjningsplats där. I Mälaren får således bara alternativa metoder eller fysikaliskt verkande färger som inte kräver något godkännande användas.

I samband med den tillsyn som Miljöförvaltningen genomförde av Göta Segelsällskaps verksamhet den 29 april 2016 informerades styrelsen om att tillämpningen av gällande miljöregler skulle skärpas och att föreningen som ett led i denna skärpning förväntas sanera alla båtskrov med giftiga färgrester och fasa ut all användning av biocidhaltiga båtbottnfärger inom en treårsperiod. I samband med den påföljande tillsynen, som Miljöförvaltningen gjorde den 14 maj 2018, förlängdes tidsfristen för utfasningen av båtbottnfärger till utgången av 2020.

Mätning av biocidhalter

Miljöförvaltningen anlidade under våren 2017 en konsult, Happy Boat AB, för att mäta halten av koppar, zink, tenn och bly ($\mu\text{g}/\text{cm}^2$) i båtbottnfärgerna på våra skrov med så kallad XRF, röntgenfluorescensteknik. Miljöförvaltningens gränsvärden för koppar, zink, tenn och bly är 100, 100, 50 respektive 100 $\mu\text{g}/\text{cm}^2$. I de fall medelvärdena för en eller flera metaller ligger över gränsvärdena kräver Miljöförvaltningen att båten saneras innan den 31 december 2020. Föreningen har ca 150 medlemsbåtar och mätningen omfattade 136 av dessa. Resultaten av mätningen visade att 90 procent av medlemsbåtarna var i behov av sanering.

Tillsynsmyndigheten är särskilt angelägen om att de 20 plastbåtar vars mätvärden avseende tenn ligger över gränsvärdet saneras snarast. Även 12 träbåtar uppvisade tennhalter, men i de fall båtbottnfärgen är intakt rekommenderar Miljöförvaltningen, tills vidare, att båtägarna avvaktar med saneringen (se vidare under rubriken "Rekommendationer till träbåtsägare" nedan).

Praktiska implikationer

I praktiken innebär det att båtar som har målats med otillåtna båtbottnfärger inte kan spolas av i samband med upptagningen. Föreningens funktionärer har dock ingen möjlighet att bedöma vilka båtar som omfattas av förbudet och det är således de enskilda båtägarna som ansvarar för att denna regel efterlevs.

Faktum kvarstår att Göta Segelsällskap i egenskap av verksamhetsutövare är ansvarigt för att inga otillåtna kemikalier sprids till miljön och att inga otillåtna båtbottnfärger används. Styrelsen har därför beslutat följande:

- Inga båtar får målas med giftiga båtbottnfärger.
- Båtar som är målade med giftiga båtbottnfärger får inte tvättas utan spolplatta.
- Alla rester av giftiga båtbottnfärger måste slipas eller blåstras bort från samtliga båtskrov senast den 31 december 2020.

LOVA-bidrag

Berättigad till stöd i form av LOVA-bidrag är medlemmar som har sanerat sin båt efter november 2016 och före oktober 2020. Det finns en risk att vi inte hinner med alla, men vi har som mål att bli klara i tid. Hur stort stödet blir vet vi tyvärr först i efterhand när det är känt hur stora kostnaderna blev. Det vi har blivit beviljade från Länsstyrelsen är 4 000 kr per båt, men för att vi ska få behålla dessa måste vi uppvisa kvitton på motsvarande 520 000 kr och redovisa att vi totalt sett har lagt ner minst 2 600 arbetstimmar på saneringen (i genomsnitt 20 timmar per båt). För att stödet ska bli så stort som möjligt är det således viktigt att var och en sparar alla kvitton för inköp av varor och tjänster som kan kopplas till saneringen och redovisar alla timmar som har lagts ner på saneringen. Var vänlig använd vår mall avseende redovisning av arbetstid och inköp som vi tillhandhåller för ändamålet. Blanketten för tid och kostnadsrapportering kommer att finnas i Spinnhuset och Cajsa kan även skicka den via e-post om du föredrar det. I den mån det inte är för sent ber vi dig även bifoga två foton på båten som redovisningen avser; ett som är taget innan, och ett som är taget efter saneringen.

LOVA-bidraget kommer att fördelas lika mellan de medlemmar som sanerar sina båtar, oberoende av vilken metod de väljer. Båtägare som sanerar sin båt är berättigad till stöd motsvarande 4 000 kronor per båt minus eventuellt avdrag för föreningsgemensamma kostnader, under förutsättning att den totala kostnaden uppgår till minst 8 000 kronor, varav kostnaderna för eget arbete (200 kr per timme) inte utgör mer än 50 procent av de totala kostnaderna. Om de totala kostnaderna för saneringen är lägre än 8 000 kronor utgör stödet 50 procent av de totala kostnaderna, under förutsättning att kostnaderna för eget arbete inte utgör mer än 50 procent av de totala kostnaderna.

Ett bidragsförskott om maximalt 3 000 kronor betalas ut när båtägaren har lämnat in en godkänd redovisning, som omfattar en signerad checklista avseende vidtagna åtgärder för säkerhet och miljö, kvitton för inköp av varor och tjänster, tidsrapport samt foton på båten före och efter saneringen. I den mån det finns ett överskott när projektet är avslutat kommer det att fördelas jämnt mellan alla medlemmar som har sanerat sin båt och som vid det tillfället fortfarande är medlemmar i klubben.

Rekommendationer till träbåtsägare

Miljöförvaltningen har fört en dialog om sanering av träbåtar med bland andra Heleneborgs Båtklubb och Stallmästaregårdens Båtsällskap, som landade i slutsatsen att dessa i dagsläget inte kan omfattas av samma krav som plastbåtar. I de fall båten är målade med en järnmönja (och inte blymönja) som skydd mot fukt kan man ovanpå den applicera en hård biocidfri färg, en färg som är godkänd för insjöar/sötvatten. En förutsättning är dock att färgen är intakt och att man inte har många gamla färglager. I dessa fall är rekommendationen att skrapa rent, applicera järnmönja och därefter den hårda biocidfria färgen, alternativt att enbart lägga på den hårda biocidfria färgen som en "spärrfärg" så att underliggande lager inte läcker ut. Dessa är rekommendationerna Miljöförvaltningen har i dagsläget, men de kan komma att ändras framöver. Detta förväntas dock inte ske inom en snar framtid.